

Miðvikudaginn 19. janúar 1994.

Nr. 17/1994.

**Bólstaðarhlíðarhreppur,
Seyluhreppur og
Lýtingsstaðahreppur**

(Jónatan Sveinsson hrl.)

(Hreinn Loftsson hrl.)

gegn

óþekktum rétthöfum yfir Eyvindarstaðaheiði

(Gunnlaugur Claessen hrl.)

Kærumál. Frávísun frá héraðsdómi. Eignardómsmál.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Hrafn Bragason, Guðrún Erlendsdóttir, Haraldur Henrysson og Pétur Kr. Hafstein og Ingibjörg Benediktsdóttir, settur hæstaréttardómari.

Sóknaraðilar skutu máli þessu til Hæstaréttar með kæru 31. desember 1993. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Norðurlands vestra 20. sama mánaðar um frávísun málsins frá héraði. Sóknaraðilar krefjast þess, að hinum kærða úrskurði verði hrundið og lagt fyrir héraðsdóm að leggja efnisdóm á málið. Þá krefjast þeir kæru-málskostnaðar óskipt úr hendi varnaraðila.

Varnaraðilinn Landsvirkjun og varnaraðilarnir fjármálaráðherra, iðnaðarráðherra og landbúnaðarráðherra, sem sækja þing sameiginlega, krefjast staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar. Landsvirkjun krefst að auki málskostnaðar í héraði.

Mál þetta höfðuðu sóknaraðilar með eignardómsstefnu, út gefinni 1. apríl 1993, og tóku varnaraðilar ásamt Skotveiðifélagi Íslands til varnar í málinu.

Sóknaraðilar krefjast fulls og óskoraðs eignarréttar í málinu að afréttarlandinu Eyvindarstaðaheiði í Bólstaðarhlíðarhreppi í Austur-Húnavatnssýslu. Í kröfugerð vísa þeir til kaupsamnings og þinglesins landamerkjabréfs fyrir Eyvindarstaðaheiði. Auk þess leiða sóknaraðilar rétt sinn til heiðarlandsins með því að vísa til kaupsamnings um hluta úr jörðinni Stafni í Bólstaðarhlíðarhreppi. Varnaraðilar bera hins vegar brögður á, að afréttarlandið Eyvindarstaðaheiði hafi nokkurn tíma verið undirorpið fullkomnum eignarrétti.

Sóknaraðilar vísa þannig til skilríkja fyrir eignarréttindum að heiðarlandinu, en ágreiningur er um inntak réttindanna. Ber að fallast á það með héraðsdómi, að skilyrði bresti til að höfða mál þetta sem eignardómsmál samkvæmt 122. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Hinn áfrýjaði úrskurður er því staðfestur.

Rétt er, að sóknaraðilar greiði varnaraðilum kærumálskostnað svo sem í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð:

Hinn kærði úrskurður skal vera óraskaður.

Sóknaraðilar, Bólstaðarhlíðarhreppur, Seyluhreppur og Lýtingsstaðahreppur, greiði varnaraðila, Landsvirkjun, 30.000 krónur í kærumálskostnað og 30.000 krónur í ríkissjóð í sama skyni.

Úrskurður Héraðsdóms Norðurlands vestra 20. desember 1993.

I.

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar 22. nóvember sl. að loknum munnlegum málflutningi um fram komnar frávísunarkröfur fjármálaráðherra, iðnaðarráðherra og landbúnaðarráðherra annars vegar og Landsvirkjunar, kt. 420269-1299 hins vegar, var höfðað fyrir dóminum af Bólstaðarhlíðarhreppi, kt. 470169-4949, Seyluhreppi, kt. 560269-5449 og Lýtingsstaðahreppi, kt. 440269-6649, með eignardómsstefnu, út gefinni 1. apríl 1993. Skotveiðifélag Íslands hefur einnig tekið til varna í málinu en gerir ekki kröfur í þessum þætti málsins.

Dómkröfur stefnenda.

Stefnendur gera þær dómkröfur að viðurkenndur verði með dómi fullur og óskoraður eignarréttur þeirra að afréttarlandinu Eyvindarstaðaheiði í Bólstaðarhlíðarhreppi, Austur-Húnavatnssýslu, með öllum gögnum þess og gæðum, að engum réttindum undanskildum, svo sem afréttarlandinu er lýst í landamerkjabréfi fyrir Eyvindarstaðaheiði, dagsettu 28. febrúar 1886 og þinglesnu og innfærðu í landamerkjabók Húnavatnssýslu 20. maí 1889, sbr. einnig viðauka við afréttarlandið í kaupsamningi, dagsettum 6. ágúst 1898, varðandi hluta jarðarinnar Stafns í Bólstaðarhlíðarhreppi.

Þá gera stefnendur kröfu um málskostnað úr hendi þeirra er tekið hafa til varna í málinu.

Dómkröfur stefndu.

Fjármálaráðherra, iðnaðarráðherra og landbúnaðarráðherra gera þær dómkröfur aðallega, að málinu verði vísað frá dómi, en til vara, að öllum kröfum stefnenda verði hrundið. Í báðum tilfellum krefjast þeir málskostnaðar úr hendi stefnenda in solidum.

Landsvirkjun gerir þær kröfur aðallega, að málinu verði vísað frá dómi, en til vara að öllum kröfum stefnenda verði hrundið. Í báðum tilvikum er krafist málskostnaðar úr hendi stefnenda in solidum samkvæmt málskostnaðarreikningi.

— — —

III.

Forsendur og niðurstaða.

Ljóst er af málaltilbúnaði stefnenda, að þeir höfðu eignardómsmál þetta í því skyni að fá viðurkenningu dómsins á því, að þeir eigi slíkan rétt yfir heiðarlandinu Eyvindarstaðaheiði að þeir eigi tilkall til bóta fyrir vatnsréttindi þau, sem Landsvirkjun leysti til sín vegna virkjunar Blöndu.

Samkvæmt 1. mgr. 122. gr. laga um meðferð einkamála er það skilyrði fyrir því að menn geti leitað eignardóms að þá skorti skilríki fyrir rétti sínum.

Stefnendur leiða rétt sinn til heiðarlandsins af kaupsamningi frá 6. ágúst 1898 við Hannes Pétursson, eiganda Eyvindarstaðaheiðar, og afsali Lýtingsstaðahrepps á hluta jarðarinnar Stafns í Bólstaðarhlíðarhreppi, en fyrrnefndur hreppur lagði jarðarhluta þennan til afréttarinnar 14. ágúst 1898.

Stefnendur hafa þannig í höndum skilríki fyrir eignarréttindum yfir heiðarlandinu, en ágreiningur er um inntak þeirra réttinda. Þegar af þeirri ástæðu að stefnendur hafa slík skilríki í höndum, þykir breyta skilyrði til að reka mál þetta að hætti 122. gr. laga nr. 91/1991, enda eru stefnendum færar aðrar málsóknarleiðir þar sem þeir geta fengið leyst úr álitaefni þessu.

Stefnendur geta og borið fyrir sig skilríki þessi í öðrum tilvikum, þar sem ágreiningur kann að vera uppi um inntak eignarréttinda þeirra.

Þegar af þessari ástæðu þykir verða að vísa máli þessu frá dómi og koma því aðrir meinbugir, sem kunna að vera á málaltilbúnaði stefnenda, ekki til álita hér.

Rétt þykir að málskostnaður falli niður.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Máli þessu er vísað frá dómi. Málskostnaður fellur niður.
